

Hello
Hola
Bonjour
Ciao
Hallo

Hej språklärare!

På resa i *språket*

»Eleverna behöver
använda och öva
på språket«

Maximera målspråket i klassrummet

Tema: Muntlig
kommunikation

NATUR &
KULTUR

#1 2023

En tidning från **Natur & Kultur** Läromedel och Akademi

NATUR &
KULTUR

Tre språk i ett!

Digilär Moderna språk åk 6 innehåller
tre kompletta språkläromedel
– förenklar språkvalsperioden, byten
och samarbeten!

Innehållet bygger på Natur & Kulturs
engagerande språkläromedel med
reseberättelsen i fokus: Un été très
cool 6, Dos semanas en julio 6 och
Auf geht's! 6.

Läs mer på nok.se/modernasprak

Hej!

Välkommen till det första numret av *Hej språklärare*, som vänder sig till dig som undervisar i moderna språk och engelska. Vad pratas det om på skolorna just nu? Vad säger de senaste rönen? Vi ringar in intressanta ämnen och frågor som berör språkundervisningen och lärarrollen i stort och smått. Du får möta kollegor, författare, forskare och elever som alla är engagerade i språkutbildning på olika sätt.

Hör gärna av dig med synpunkter på innehållet och önskemål inför kommande nummer. Mejla till sprak@nok.se

Trevlig läsning,
Natur & Kultur Läromedel och Akademi

Innehåll

Tips för att hålla språket i form	4
Mer målspråk i klassrummet	6
Full fart på diskussionerna	8
Frasinläring i fokus	12
Intervju med språkforskaren	15
På resa i språket	16
Tävla i språk	19
Kreativt skrivande på engelska	20
Digital språkundervisning	21
Hej författare × 3	23

Pssst!

Missa inte våra nyhetsbrev – bli prenumerant och vinn en bok!

När du prenumererar på våra nyhetsbrev får du ta del av intressanta evenemang, kostnadsfria lärarkvällar och nyheter kopplat till dina undervisningsämnen. Som ny prenumerant har du chans att vinna en bok ur Natur & Kulturs utgivning. Vi drar tre vinnare per månad t.o.m januari 2024. Anmäl dig via nok.se/nyhetsbrev-sprak eller QR-koden nedan:

Hej språklärare #1 2023
Ges ut av: Natur & Kultur
Redaktör: Hanna Skipper
Grafisk form: Bäck
Omslagsfoto: Marit Solberg

nok.se
För nyhetsbrev: Anmäl dig på
nok.se/nyhetsbrev

Vill du ha en kostnadsfri prenumeration till din skola? Hör av dig till sprak@nok.se

Läs mer på nok.se
Facebook: [@nokskola](https://facebook.com/nokskola)
Instagram: [@naturochkultur_skola](https://instagram.com/naturochkultur_skola)

Natur & Kultur

Varje gång du väljer förlaget Natur & Kultur är du med och bidrar till något större. Vi är en oberoende stiftelse som ska göra skillnad i samhället. Förutom att inspirera till läsande och lärande stärker vi röster i det demokratiska samtalet genom priser, stipendier och stöd. **Vi ger ordet till fler.**

Motionera språket!

AV IDA SÄLL

Vad krävs för att hålla målspråket i form? Kanske en resa, ändrade språkställningar i mobilen eller att börja följa intressanta sociala medier-konton på målspråket. Här är de bästa träningstipsen för både språklärare och elever.

Gratis fortbildning för språklärare

Fortbildningsavdelningen för skolans internationalisering (FBA) arbetar på uppdrag av regeringen och erbjuder kostnadsfri fortbildning för språklärare. Varje termin arrangerar de flera digitala evenemang – till exempel seminarier och bokcirklar. Många av evenemangen äger rum på målspråket (franska, spanska, tyska, kinesiska och engelska). Läs hela det aktuella programmet på edu.uu.se/fba

Tips! *Nouvelles en français facile* är en nyhetspodd på lätt, långsam franska. På UR Play finns även arbetsblad och programmanus.

Resestipendium

Natur & Kulturs resestipendium ger lärare möjlighet att utvecklas inom sitt yrke. Stipendiet ska användas för att ta del av praktiska undervisningsmetoder utomlands eller för att delta i internationella konferenser. Stipendiet kan sökas av dig som är verksam lärare och vill öka din yrkesskicklighet. Ansökan till 2023 års stipendium är öppen till 1 oktober. Läs mer på nok.se/resestipendium

Språklig styrketräning för elever – läs och skicka vidare

- Går det trögt att läsa? Kom i gång med läsningen på målspråket genom att läsa en bok som du redan läst (och gillar) på svenska.
- Se ett barnprogram på målspråket på YouTube! Till exempel *Peppa Wütz*, som *Greta Gris* heter på tyska.
- Ändra språkställningarna i ditt favoritspel eller i din mobil!
- Föredrar du att lyssna på musik? På [lyricstraining.com](https://www.lyricstraining.com) övar du ditt språk genom låttexter.
- Följ en målspråkstalare i sociala medier! Det ger dig chans att både utveckla din språkförståelse och att få syn på kulturella fenomen.
- Lyssna på en ljudbok eller podd på målspråket!
- Se ett språkprogram! På UR Play kan du välja program efter önskad språknivå. Där kan även hitta poddar på ditt målspråk.

3 TV-tips för tysktalande

Weissensee: Berlinsk Romeo och Julia-saga om kärlek, familjeintriger och samhällskonflikter. Finns på SVT Play.

Dark: Netflix-producerad science fiction-serie som utspelar sig i den fiktiva staden Winden, där barn plötsligt börjar försvinna.

Balloon (Flykten från DDR): Drama från 2018 om två östtyska familjer som bygger en luftballong för att fly till friheten i väst.

Sparring i spanska

Novellerna i serien *Legendo* av Horacio Lizana utspelar sig i olika delar av den spansktalande världen och innehåller både kärlek, spänning och mystik. Serien innehåller sex olika titlar och passar nivå A2 till B1+.

Fängslande dystopi på engelska

Novellen *The Machine Stops* av E.M. Forster från 1909 beskriver människor som lever isolerade under jord och endast kommunicerar med hjälp av elektronik. Perfekt läsning och diskussionsunderlag för språklärare och elever.

Testa tecknat!

Tecknade serier är ett utmärkt språkbud för både lärare och elever. Svenska Liv Strömqvists serieromaner skärskådar samtidshistorien och har översatts till både franska, spanska, tyska och engelska. *La rose la plus rouge s'épanouit* (Den rödaste rosen slår ut) undersöker hur det går för kärleken i senkapitalismens tid. Seriealbumen om Asterix på originalspråk är ett annat tecknat alternativ för elever i franska.

Hej lärare!

Hur gör du för att hålla språket i form?

Evelina Santesson, tysklärare i åk 6–9:

»Bästa sättet att underhålla min tyska är att besöka ett tyskspråkigt land. Jag har deltagit i lärarfortbildning i

Berlin som Uppsala universitet arrangerat, och så har jag gått sommarkurser i Goethe-Institutets regi. Andra bra tillfällen att få använda språket är *Deutsch am Mittwoch* som är seminarier på webben arrangerade av Goethe-Institutet, och Tysklärardagarna.«

Kevin Frato, engelsklärare på gymnasiet:

»Jag läser tidningar och böcker, pratar med folk som har engelska som modersmål och lyssnar på radioinslag och ljudböcker. Vi har

ingen TV eller streamingtjänst hemma – det tar för mycket tid. Jag går till biblioteket ett par gånger i veckan och lånar alldeles för många böcker«.

Jean-Pierre Guerneui, fransklärare på gymnasiet:

»Jag underhåller min franska genom att vistas i Frankrike några veckor varje sommar och varannan jul. Jag pratar franska

varje dag med mina barn och med min fransk-språkiga kollega på jobbet. Dessutom lyssnar jag på fransk radio, *France Inter*, när jag äter frukost eller är på väg till jobbet. Franskan är också närvarande i mitt liv i form av franskspråkig musik och film. Och så tittar jag såklart på de fantastiska helikoptervyerna under Tour de France!«

Jorge Ramirez, lärare i spanska åk 6–9:

»Eftersom jag är modersmåls-talare i spanska är det relativt lätt för mig att ha en ständig kontakt med språket. Jag har

videosamtal med familjen, och så läser jag nyheter eller romaner. Att resa till Spanien under loven är också ett bra sätt att hålla sig uppdaterad på nya ord, uttryck och slang. Om man inte har någon given kontakt med modersmåls-talare kan jag rekommendera att besöka ett språkcafé. Det är ett bra sätt att förbättra språkflytet, lära känna andra språkintresserade och om man har tur även få ta del av olika spanska dialekter.«

Maximera målspråket i klassrummet

AV JENNY DAMBERG

Prata, och lyssna noga på eleverna och deras upplevelse av undervisningen. I *Målspråket i klassrummet* delar Nicolas Manuguerra och Birgitta Hellqvist med sig av strategier för att öka målspråksanvändningen.

»På frågan varför du bör undervisa på målspråket finns både korta och långa svar. Jean LeLoup (2012), professor i spanska, har ett kort svar som vi ställer oss bakom: Listen, you don't have the time not to teach in the target language.«

Så inleder Birgitta Hellqvist och Nicolas Manuguerra handboken *Målspråket i klassrummet*. Deras ärende är nu inte främst varför man ska undervisa på målspråket, utan hur det kan gå till. Men att ha varför klart för sig är en viktig utgångspunkt.

»Vi är noga med att visa att det inte finns något som är viktigare än input för eleverna«, säger Nicolas Manuguerra.

I boken illustrerar författarna varför input är så viktigt genom att jämföra med hur barn lär sig sitt första språk. Jämförelsen ger en förståelse för den mängd input som behövs för att utveckla ett språk över tid.

»När det gäller andraspråksinlärning i ett svenskt sammanhang finns det knappt någon möjlighet att dagligen exponeras för stora mängder input, vilket gör det än viktigare för läraren att maximera målspråksanvändningen i klassrummet«, konstaterar de.

Att observera sig själv och sin praktik av målspråket är en annan viktig sak att tänka på.

»Det är viktigt att ha en klar bild av hur den egna undervisningen ser ut. Är det så att jag redan i dag talar målspråket, men omedelbart översätter, då väntar eleverna bara på översättningen och försöker inte anstränga sig för att förstå«, säger Birgitta Hellqvist.

Författarna återger i boken hur de i rollen som lärarutbildare och fortbildare ofta får signaler från lärare som skulle vilja undervisa mer på målspråket, men som upplever sig sakna tillräckliga verktyg för att själva stanna kvar i målspråket en hel lektion och att de inte heller har de nödvändiga strategierna för att få eleverna att göra det. De refererar också till forskningsprojektet TAL (2016–2018), där lärare i moderna språk bland annat fick uppge hur mycket de talar målspråket i sin undervisning. Bara en knapp tredjedel sade sig använda målspråket mer än 50 procent av lektionstiden.

»Ett handfast råd för att öka inslaget av talat målspråk i klassrummet är att samla ord och uttryck till en klassrumsvokabulär, med alla ord och uttryck som krävs för att klara en lektion utan att ta till svenska. Ett sådant »klassrums-språk« kan vara en grundpelare i årskurs 6, men även ge en mjukstart för en gymnasieetta där eleverna kommer från olika håll och ligger på olika nivå«, säger Birgitta Hellqvist.

Att från en dag till en annan gå från en hög andel svenska i språkundervisningen till hundra procent målspråk är inte att rekommendera. Förändringar bör ske gradvis, vara noga genomtänkta och framför allt förankrade hos eleverna, förmedlar författarna. Genom att prata med klassen om deras behov och ge dem verktyg för att signalera om de inte skulle förstå minskar risken för självtvivel och oro.

»Det finns en mycket stark rädsla bland elever att göra bort sig på just språklektioner. Utifrån våra egna erfarenheter som lärare blir det inget lärande utan trygghet. Eleverna måste veta att de inte lämnas ensamma i sin förståelse av målspråket. Det är lärarens jobb att ge dem stöd. Samtidigt är det mycket viktigt att vi hjälper eleverna att förstå varför det är nödvändigt att göra målspråket till kommunikationsspråket i klassrummet«, säger Nicolas Manuguerra.

Birgitta Hellqvist utvecklar:

»Vi pratar om något som forskarna kallar ett affektivt filter. Om din självbild känns hotad av att du inte förstår det som sägs stänger du av. Men det får inte heller vara för lätt, det ska vara lagom svårt. Det är en grannliga uppgift när du har 30 elever i en spansk klass, naturligtvis. Men det är en viktig parameter när man pratar om en trygg klassrumskultur.«

Nicolas Manuguerra berättar att han alltid har börjat på målspråket från dag ett. Vågar man bjuda på sig själv är mycket vunnet.

»Årskurs 6 har alltid varit min favorit att undervisa i. Eleverna lyssnar och repeterar. Det brukar bli jätteroligt. Vi hamnar i situationer där vi inte förstår varandra, och det är viktigt att förmedla att det inte behöver vara ett problem. Vi kan upprepa det vi säger, vi kan använda kroppsspråk. Med ett leende kommer du väldigt långt. Språkundervisning handlar om att kunna kommunicera och i första hand bli förstådd, inte om att säga precis allting perfekt.«

I viss mening kan läroboken sägas stå i konflikt med de kommunikativa målen i läroplanen, menar de. Läroboken förutsätter att undervisningen går framåt i en viss takt, att alla i klassen tar sig förbi vissa punkter och avverkar vissa kapitler.

»Sett till de kommunikativa målen kan det vara hämmande att jobba tyst och i någon annans takt. Läroböckerna prioriterar inte alltid de kommunikativa målen« säger Birgitta Hellqvist.

Men läroboken kan också vara ett stöd och en resurs.

»Varje språklektion bör kanske börja med småprat, frågor som *vad har ni ätit? hur smakade maten?* och utgå ifrån vad eleverna redan kan. Då kan man utifrån sin egen didaktiska kompetens arbeta kommunikativt, och använda läroboken som en resurs bland andra«, säger Nicolas Manuguerra.

För tillfället skriver duon på ytterligare en bok, *Grammatiken i klassrummet*, som svarar mot den fråga de oftast får: »Hur ska vi göra med grammatiken?«, berättar Birgitta Hellqvist.

»Det är svårt att förklara grammatik på målspråket. Det vi vill med nästa bok är att visa hur grammatik, i stället för att vara huvudinnehållet i språkundervisningen, kan fungera som ett stöd för kommunikation på målspråket. För att uppnå de kommunikativa målen behöver du otvetydigt kunna en del grammatik men det är inte det viktigaste«, säger hon. •

BIRGITTA HELLQVIST

Birgitta Hellqvist är filosofie doktor i romanska språk och universitetslektor i didaktik med inriktning mot franska vid Uppsala universitet.

NICOLAS MANUGUERRA

Nicolas Manuguerra är filosofie doktor i romanska språk och universitetsadjunkt i didaktik med inriktning mot moderna språk och flerspråkighet vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier vid Uppsala universitet.

Boken *Målspråket i klassrummet*: en handbok för lärare i moderna språk finns ute nu och *Grammatiken i klassrummet* kommer hösten 2024.

Full fart på diskussionerna i engelska med interaktionskort

AV ISABELLA KUBITSKY TORNINGER
OCH ANNA DE MATOS

Engelsk- och franskläraren Amélie Audouard drivs av att skapa meningsfulla lektioner och jobba med autentiskt material och aktuella ämnen. Hennes elever i årskurs 9 fick möjlighet att prova ut interaktionskort i engelska som stöd för att träna den muntliga förmågan.

Natur & Kultur ger sedan tidigare ut kortlekar med interaktionskort för moderna språk och intresset för interaktionskort har varit stort. Därför väcktes tanken att ge ut ett liknande material i engelska.

Arbetet med att ta fram ett koncept som fungerar för engelskundervisningen påbörjades. En viktig aspekt var att materialet ska kunna användas som förberedelse inför det muntliga nationella provet i årskurs 9.

Det resulterade i två olika uppgiftstyper: A-kort med teman och frågor som uppmuntrar till berättande och beskrivande tal och B-kort med påståenden att ta ställning till som möjliggör diskussioner och argumenterande tal.

Amélie Audouard tillfrågades under processen om hon skulle vilja prova ut korten med sina engelskelever. Eleverna samtalade om ämnena på korten och fick komma med synpunkter på innehåll, svårighetsgrad och beskriva i vilken utsträckning korten stöttade dem att utveckla sina samtal.

Hur var det att vara med i processen att ta fram interaktionskort?

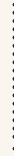
»Det var spännande! Jag berättade för eleverna att de blivit »utvalda« att testa ett nytt läromedel i engelska för högstadiet och att de nu fick möjlighet att vara med och förbättra det. De var väldigt positiva och verkade tycka

det var roligt att diskutera och ge feedback på frågorna. De kände att de kunde påverka, vilket gjorde att de tog uppgiften på allvar.«

Under utprövningsperioden inledde Amélie sina lektioner med interaktionskort, som ett sätt att värma upp. Några värdefulla synpunkter rörde till exempel svårighetsgraden på ämnena; »Equal Rights« upplevde eleverna som engagerande att prata om, men de kommenterade även att det kan vara svårt för en del elever som kanske inte är så insatta i ämnet. Utifrån elevernas synpunkter kunde frågorna anpassas.

Amélie menar att korten innehåller många engagerande och aktuella ämnen. De möjliggör även autentisk interaktion mellan eleverna som med hjälp av korten får möjlighet att uttrycka egna tankar, berätta om saker som berör dem samt tycka till om saker som händer i det omgivande samhället. Att använda korten är även en smidig sysselsättning för de elever som snabbt blir klara med sina uppgifter. Tack vare korten övar eleverna också på olika delar av den muntliga förmågan och tränar på språkliga strategier. Amélie betonar kortens användarvänlighet:

»De är lätta att använda, man kan plocka fram dem när som helst utan större förberedelse, och de ger möjlighet att träna inför det muntliga nationella provet. De olika uppgiftstyperna gör också att elever med varierande färdigheter i språket kan delta på sin nivå. A-korten upplevde eleverna som betydligt enklare. De tycker generellt att det är svårare att uttrycka åsikter, som de behöver göra med B-korten.«→

Amélie Audouard är gymnasielärare i engelska och franska med lång erfarenhet av undervisning på högstadiet.

3 frågor till eleverna ...

1. Roligast med engelska?
2. Svårast med engelska?
3. Favoritord på engelska?

THEO

- 1 **Roligast:** muntliga uppgifter
- 2 **Svårast:** grammatiken
- 3 **Favoritord:** bamboozled

EBBE

- 1 **Roligast:** skriva på engelska
- 2 **Svårast:** hörförståelse
- 3 **Favoritord:** flabbergasted

VANESSA

- 1 **Roligast:** skriva på engelska
- 2 **Svårast:** grammatiken
- 3 **Favoritord:** articulate

MAJA

- 1 **Roligast:** skriva på engelska
- 2 **Svårast:** grammatiken
- 3 **Favoritord:** perhaps

ARVID

- 1 **Roligast:** presentationer
- 2 **Svårast:** stavning
- 3 **Favoritord:** shenanigans

Do you agree or disagree?

Give reasons for your answer and discuss other perspectives.
Teenagers do not have enough free time.
Streaming services will be free in the future.

Interaktionskort började med Belén

Spanskläraren Belén Martín Ambrosio ville hjälpa sina elever att träna sin muntliga förmåga – och skapade interaktionskort i spanska för årskurs 6–9.

Interaktionskortet hjälper eleverna att fokusera på andra delar av samtalet, till exempel spontanitet, prosodi och kroppsspråk. Tanken är att de lösgör eleven från läroboken samtidigt som de är ett stöd och inte släpper eleven helt och hållet.

»Kortet flyttar boken ut från boken in i verkligheten. Det är ett väldigt grundläggande material som vi ofta använder på våra lektioner för att skapa interaktion som alla får ut något av.«

Kortet är lättanvända och Belén har många förslag på hur de kan användas i klassrummet.

»Låt eleverna arbeta i par med några kort, gå ut på skolgården eller i korridoren, och

efter en kvart kan de byta kort med ett annat par. De kan också klä ut sig till kändisar och genomföra en ›tv-intervju«. Man kan även sätta upp korten på väggarna som en tipspromenad och låta eleverna svara på dem. Eller varför inte organisera en fest där eleverna dansar till musik, och varje gång musiken pausas ska de prata med varandra utifrån korten.«

Belén berättar hur arbetet med att ta fram interaktionskortet gick till och betonar hur viktigt det är med representation: vilka representeras och vilka representeras inte?

»Förlaget kontaktade mig med en idé. De ville göra interaktionskort i språk och att jag skulle författa dem. Det är totalt 90 kort, det är många ämnen. Jag ville att alla elever skulle kunna samtala på spanska, oberoende av kön, läggning, var man bor, och så vidare. Natur & Kultur har alltid varit öppna för förslag vad gäller normkreativitet och socialt ansvar. Att fråga till exempel ›Vilka länder har du besökt?« inkluderar inte alla elever, sådana frågor har formulerats på ett annat sätt på interaktionskortet. Det handlar om vilken kultur jag vill bidra till med mitt material.«•

BELÉN MARTÍN AMBROSIO

Belén Martín Ambrosio kommer från Madrid, där hon har studerat språkvetenskap, litteraturvetenskap och främmandespråkspedagogik. Hon har arbetat många år som spansklärare, både på grundskolan och gymnasiet och vid universitetet. Hon driver projekt inom kreativt skrivande och sexualitet och hälsa. Hon har även författat flera läromedel på Natur & Kultur.

NATUR &
KULTUR

Nyheter i engelska

Ny reviderad
upplaga med fokus
på samhällsfrågor
och texttyper

Interaktionskort
för åk 7-9 som
ger eleverna viktig
muntlig träning

Nytt stöttande
läromedel för
grundläggande
engelska och
introduktions-
programmet

Läs mer på nok.se/engelska

Frasinlärning i fokus ...

– sätter fart på snacket
i klassrummet

Frasinlärning stöttar både kommunikativa färdigheter och språkliga strategier. De erfarna tysklärarna Ann Bergstrand Tybåhl och Catrin Eriksson har skapat ett läromedel med sikte på att snabbt få i gång samtalet på det nya språket.

AV JENNY DAMBERG

Författarna till det nya läromedlet *Auf geht's!* är tysklärare med djup förankring i språket; Catrin Eriksson har tyska som modersmål och Ann Bergstrand Tybåhl har mångårig undervisningserfarenhet samt en magisterexamen i översättning. I *Auf geht's!* står berättelsen i centrum.

»Syftet har varit att skapa en engagerande historia som ligger nära eleverna och som introducerar det tyska språket i lagom takt«, berättar Ann Bergstrand Tybåhl.

»Med frasinlärning i fokus får eleverna snabbt kommunikativa färdigheter, men även språkliga strategier – som bokens huvudpersoner använder sig av när de tillägnade språkkunskaperna inte räcker till.«

Läsaren får följa tolvåringarna Vilma och Tor som reser till SommerCamp München. Trots knappa språkkunskaper lyckas de ta sig fram och göra sig förstådda. De återvänder hem med inte bara en bättre tyska i bagaget, utan även med vänner för livet.

»Jag hoppas att eleverna inser att de kan använda samma strategier som Vilma, Tor och de andra personerna, att kommunikationen funkar, även om man inte kan allt perfekt redan«, säger Catrin Eriksson.

De dialogburna texterna skapar en naturlig kontext för interaktion och kommunikation. Dessutom finns de centrala nyckelfraserna efter varje text, som eleven kan använda och härma i sin egen produktion. I övningarna uppmanas eleven att använda de modellerande fraserna för att själva kommunicera.

DET HÄR ÄR *Auf geht's!*

I läromedelsserien *Auf geht's!* står berättelsen i centrum. Läsaren tar rygg på ungdomar som reser i den tysktalande världen och får uppleva både väntade, oväntade och utmanande situationer att bemästra med hjälp av sitt språk. Fokus ligger på fraträning, muntlig kommunikation, vardagliga, välbekanta situationer och på att våga använda språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd.

»Att följa två nybörjare och se dem våga använda det nya språket trots att de inte alltid kan de rätta orden stärker förhoppningsvis eleverna i att försöka«, säger Ann Bergstrand Tybåhl.

»Ofta kan man ju få fram vad man vill eller behöver om man bara försöker. För eleverna kan det vara bra att få upp ögonen för sådana möjligheter. Dessutom tror jag att uttalsövningarna som finns i varje kapitel är viktiga i det här avseendet – om man som nybörjare faktiskt vet hur de nya obekanta orden ska uttalas, vinner man självförtroende och vågar använda dem också!«

Catrin Eriksson är född och uppvuxen i Tyskland. Sedan hon flyttade till Sverige 2005 har hon undervisat i tyska, tyska som andraspråk, engelska samt idrott och hälsa både på gymnasiet och i grundskolan.

»Att undervisa mitt modersmål har jag alltid tyckt är lite extra roligt och jag har försökt att föra det närmare eleverna. Språket är finurligt och grammatiken är mycket enklare än ryktet säger. Och så kan ju svenska elever redan en hel del tyska«, säger hon.

Även Catrin vill gärna förmedla vikten av att våga. Trots att det ibland blir fel, så är det ett steg på vägen.

»Våga! Och våga säga fel, prata med alla du kommer i kontakt med. Karaktärerna i boken gör det, så jag hoppas att eleverna gör det också. Och så klart prata, läsa, lyssna, skriva och prata om och om igen, eftersom *Übung macht den Meister!*«, säger Catrin Eriksson. •

Auf geht's! är en ny läromedelsserie i tyska för årskurs 6 till 9. Den första boken, *Auf geht's! 6*, finns ute nu.

NATUR &
KULTUR

Ditt läromedel fortsätter på webben!

Du vet väl att det finns kostnadsfritt digitalt
extramaterial till alla våra språkläromedel?

Här hittar du bland annat:

- webbövningar där eleverna får träna mer på ord och grammatik
- övningar som tränar uttal och hörförståelse
- inlästa texter med olika accenter

Botanisera på nok.se/extramaterial

»Man behöver både få använda och öva på språket«.

AV JENNY DAMBERG

Språkläraren Fredrika Nyström forskar på hur muntlighet konstrueras i klassrummet. Varje undervisningssammanhang är unikt, poängterar hon. Men vill man stärka den muntliga förmågan måste eleverna få prata mer.

Teaching Speaking är arbetstiteln på Fredrika Nyströms pågående avhandlingsarbete vid Uppsala universitet. I avhandlingen undersöker hon hur muntlighet konstrueras i spanskundervisningen i grundskolan.

»Jag har besökt fem olika niondeklasser och dokumenterat undervisningen fyra-fem lektioner i följd. Därefter har jag intervjuat läraren och sex elever ur varje grupp. En intervjufråga till lärarna rör hur de ser på sitt eget tal i klassrummet. Fyra av fem säger att de skulle vilja prata mer spanska.«

Vad säger eleverna?

»Eleverna tycker att det är bra att lärarna pratar spanska, men de tycker också att det är viktigt att de förstår vad som sker. De berättar om erfarenheter av när de inte förstod eller visste vad de skulle göra.«

Både lärarna och eleverna tar upp att det kan vara svårt och läskigt för eleverna att prata spanska, berättar hon. Men samtidigt tycker de att det är roligt att prata på målspråket.

»Eleverna säger att det är kul att prata spanska, de tycker att det är roligt. Det tycker jag är viktigt att förmedla.«

I grunden är Fredrika Nyström högstadielärare i tyska, spanska och svenska. De muntliga aspekterna av språkundervisning har alltid legat henne varmt om hjärtat, berättar hon.

»Den språkliga förmågan är flera olika saker, men många säger »jag har läst franska i sex år, men jag kan inte prata«. Man upplever kanske att man aldrig kom i gång med det muntliga. Jag var rädd att mina elever skulle tycka så, och har hela tiden brottats med hur jag skulle kunna få dem att tala det nya språket.«

Att många i princip bara möter målspråket i klassrummet bidrar till den höga tröskeln, konstaterar hon.

»Engelska pratar eleverna bra och när de jämför sitt språkval med engelskan leder det ibland till att de ger upp.«

I det pågående arbetet konstaterar Fredrika Nyström att muntlighet på målspråket verkar ske både i form av övning och i form av användning, alltså att språket används som ett verktyg för kommunikation. Hon menar att man både behöver öva på och använda språket samtidigt som man lär sig det.

»Historiskt sett har det varit mycket språkövning och lite språkanvändning i våra klassrum.«

En viktig faktor är i vilket sammanhang eleverna talar. Skillnaden är stor mellan att prata i helklass och i smågrupper.

»I helklass kan läraren stötta upp, men varje elev får inte så stor chans att prata. Talutrymmet blir litet. Det elever säger i min studie och i annan forskning är också att det är läskigare att prata i helklass än i par. Vill man öka den muntliga förmågan måste man vara noga med att eleverna får prata mer.«

Men att nå dit är lättare sagt än gjort, säger Fredrika Nyström.

»Att göra fler aktiviteter där eleverna ska tala låter jättesimpelt, men det är det inte alltid ... Gör man mer av något måste man göra mindre av något annat. Där tycker jag att man ska ta stöd av sina kollegor, för att komma fram till vad man skulle kunna testa i just den grupp man har. Det har hjälpt mig.«

MER OM FREDRIKA NYSTRÖM

Undervisar och forskar inom didaktik och språk vid Uppsala universitet. Läger fram avhandlingen med arbetstiteln *Teaching Speaking* under 2024.

På resa i ... språket

AV IDA SÄLL

Barcelonas tunnelbana har tolv linjer. En grupp svenska elever ska ha sin första skoldag i den internationella skolan, som ligger mitt i staden. De behöver snabbt hitta någon att fråga om vägen. Men hur ska frågan ställas?

Scenen skulle kunna vara plockad ur en lärobok i spanska. Men under en praktikresa till Barcelona blev det verklighet för Louise Staedler, 19 år.

»Barcelonas tågssystem är verkligen förvirrande, och särskilt första dagen var det en utmaning. Vi försökte fråga och tittade i olika appar. Men till sist löste det sig.«

Det är vårterminens sista vecka på Kungstensgymnasiet i centrala Stockholm, och i eftermiddag väntar utsparksfest i Observatorielunden. Skolan har internationell inriktning och under det sista året erbjuds eleverna tre veckors utlandspraktik i Aix-en-Provence, Barcelona eller Düsseldorf. Louise Staedler har läst spanska sedan årskurs sex. I höstas bodde hon och tre andra elever inackorderade i Sant Joan Despí i Barcelonas västra delar.

»Vår värd var en liten spansk dam i 60-årsåldern och hon pratade absolut ingen engelska – punkt slut! Men hon var väldigt van att ta emot elever, och hade varit engagerad i programmet i många år.«

Louise fick ofta översätta i kontakten med värdmamman.

»I början var jag inte beredd på hur mycket jag behövde utmana mig själv. Men det gick bra – jag kunde ju gestikulera med händerna när jag inte hittade rätt ord.«

Eleverna erbjuds även att träna sitt målspråk genom att praktisera på till exempel förskola, bageri eller i sportbutik. Louise valde dock alternativet att fokusera på språkstudier i internationell skola med modersmåls-talande lärare.

»Det var presentationer och övningar och man fick hela tiden utmana sig själv. Jag har haft väldigt bra lärare här hemma också, men i Barcelona var det mer intensivt.«

Victor Almcrantz Correia tillbringade sina praktikveckor i franska Aix-en-Provence, tre mil från Medelhavet.

»Aix är en historisk stad, kulturellt och rent generellt. Vi fick lära oss om Cézanne, och om varför Aix kallas fontänernas stad. Jag tyckte om att lära mig om den franska kulturen medan vi åt fransk mat.«

Skillnaden mellan undervisningen på hemmaplan och den på plats i Frankrike menar han är just utbudet av både kultur och språk. Staden med alla dess platser var inte sällan en del av själva lärandet.

»Vi kunde få i uppgift att åka till marknaden och fotografera en viss sak och ta reda på vad den kostade, eller att besöka en viss fontän. Men vi repeterade också saker som alfabetet, siffror och enkla meningar. Även om man läst språket sedan sexan är det mycket som försvinner med åren.«

Går det att sammanfatta vad man tar med sig rent språkligt från tre veckor fullmatade med kulturell och social interaktion? Att bo i en fransk familj gav Victor en närmre bild av informell franska.

»Det finns något som kallas vinfranska. Det är en viss sorts franska, som man snackar just när man till exempel dricker vin. Vi drack inte nödvändigtvis vin tillsammans, men det blev ett mer nära språk. Jag lärde mig att man inte alltid måste nia någon som är äldre.«

Louise, som reste till Spanien, fyller i:

»Språket vi lär oss i skolan är förstås nödvändigt men det är mycket mer formellt. Damen jag bodde hos kunde rätta mig – »Man säger inte så!». Vissa saker, som att använda ni-formen, *usted*, ansåg hon rent oförskämt. Hon tyckte att man kallade henne gammal då. Jag förstod att det är mycket som skiljer sig i språket, beroende på vem man pratar med.«

Inför resan genomför Kungstensgymnasiet en projektvecka där eleverna får veta mer om sina respektive

städer. Man får också information hur man ska bo och med vilka, går igenom användbara fraser och allehanda användbara tips. Det var precis vad eleverna behövde just då, menar Louise – som vill erkänna att hon kände en viss oro när resan närmade sig.

»Det var så lång tid vi skulle vara borta, och jag hade aldrig varit borta från min familj i tre veckor förut. Mitt tips till andra som ska åka är att inte vara rädda, och att ta vara på tiden. Och att ta med sig powerbank, jacka och en ordentlig pyjamas! Det kan bli kallt på natten, och ibland stänger de av elen.«

Även i Aix-en-Provence blev sydeuropeisk november utan fungerande element en smärre chock, berättar Victor:

»Jag lärde mig uttrycket *Faire un froid de canard* – det är kallt som en anka.«

Victor hoppas att inom en snar framtid återvända till Frankrike.

»Mina föräldrar bodde och pluggade i Paris och jag har alltid sett framför mig att jag också ska göra det.«

Även Louise Staedler ser fram emot att fortsätta med spanskan.

»Jag tyckte om Barcelona väldigt mycket, men vi får se. Det finns ju flera, större universitet i Spanien.« →

LOUISE STAEDLER

Ålder: 19 år

Favoritord på spanska: *Mariposa* som betyder »fjäril».

VICTOR ALMCRAANTZ CORREIA

Ålder: Fyller 19 i november

Favoritord på franska: »Jag är lite osäker och ger ofta vaga svar. Därför tycker jag *peut-être* som betyder »kanske» är väldigt användbart.«

Wendy Mercier

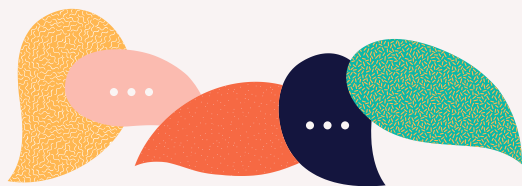
Utlandspraktiken förankrar språkstudierna i verkligheten

Wendy Mercier, programrektor på Kungstensgymnasiet, berättar om utlandspraktiken och hur lärare och elever förbereder sig inför resorna.

»Idén föddes inför öppningen av Kungstensgymnasiet 2008. Det är en del av vår vision att elever lättare lär sig förstå sin samtid om de övar på att växla perspektiv. Utlandspraktiken är en fantastisk möjlighet att förankra språkstudierna i verkligheten och dra nytta av språkkunskaperna redan under gymnasietiden. Det är också en språngbräda för vidare studier eller arbete i Europa.

Under årskurs 2 förbereder eleverna personliga brev och CV, och kontinuerligt under gymnasietiden övar de på olika kommunikativa situationer med sina lärare.

Läraren måste tänka på progressionen från år 1 fram till resan i år 3. Vi samverkar kring praktiska förberedelser. Det kräver mycket samarbete, vilket är en spännande resa i sig.«•

Få i gång snacket på lektionerna!

Handbok som hjälper dig och dina elever att maximera målspråket i klassrummet

Interaktionskort i franska, engelska, spanska och tyska – som ger eleverna viktig träning på målspråket

Läs mer på nok.se/interaktionskort

Lärarna som *tävl*ar med sina språkelever

Varför tävlar man i språk?

Att höja språkets status är en av anledningarna, menar Jean-Pierre Guerneui, lärare i franska på Viktor Rydbergs gymnasium. Han har flera gånger deltagit med sina elever i International Language Competition – och vunnit en gång.

International Language Competition är en språk- och kulturtävling i moderna språk och svenska för grund- och gymnasieskolor där elever tävlar i ordkunskap, grammatik, kulturskunskap och läsförståelse. Jean-Pierres kollegor Lilia Kristensen och Janet Lindström – lärare i spanska respektive tyska – betonar hur tävlingsmomentet sporrar eleverna vars självförtroende stärks av att se hur bra de presterar. Dessutom får de möjlighet till kulturutbyte, att bygga nätverk och inse värdet i att lära sig språk:

»Plötsligt upptäcker eleverna att många läser språk och tänker ›Oj, men det finns ju tävlingar i språk, då kanske ämnet är viktigt.«

Ingen av lärarna förbereder sig på något särskilt sätt inför tävlingen, utöver att väcka elevernas intresse för språket och kulturen.

»Vi förbereder oss varje dag och varje lektion utan att vi tänker på det. Jag menar, det är saker som eleverna är bekanta med – fraser, verbböjningar och ordförståelse. Vi jobbar alltid med språket.«

Jean-Pierre, Lilia och Janet är överens om att tävlingen höjer de moderna språkens status och de uppmuntrar lärare att ställa upp i tävlingen med sina elever.

»Våra språk syns eller hörs inte lika mycket som för 30 år sedan – engelskan har tagit över. På vår skola har vi bra förutsättningar. Vi är tre lärare som undervisar i våra respektive språk på heltid.«

På frågan hur lärarna arbetar med läromedel i språkundervisningen svarar Jean-Pierre:

»I franskan använder jag bland annat *C'est Génial*!. Den är enkel att använda med många övningar, både online och i boken. Den har en klar struktur, är supertydlig med målen och är tematiskt uppbyggd.«

4 tips

för att få eleverna att prata på målspråket i klassrummet:

- 1 Börja från första lektionen med en ny grupp. Det är lika naturligt som att räkna tal i matte.
- 2 Avdramatisera. Det gör inget om det blir fel.
- 3 Tala målspråket utanför klassrummet, när du möter eleven i korridoren eller i matsalen.
- 4 Uppmuntra och var positiv.

Gymnasielärarna
Jean-Pierre Guerneui,
Janet Lindström och
Lilia Kristensen

»Kreativt skrivande behövs«

AV ISABELLA KUBITSKY TORNINGER

I sin engelskundervisning arbetar Kevin Frato med kreativt skrivande som ger hans gymnasieelever möjlighet att utveckla sitt skrivande i skönlitterära genrer. Kevin menar att ämnet behövs: »Det räcker inte att plugga litteratur, man måste också skapa litteratur för att få full förståelse«.

Varför behövs kreativt skrivande i skolan?

»Av samma anledning som träslöjd, idrott och bild behövs.«

Kevin beskriver kreativt skrivande som »ett sätt att ersätta vår verklighet med en annan för en stund«.

»Det är berättarkonst och poesi. En låtsasvärld, en allomfattande upplevelse, som är svår att nå i facklitteratur. Att bli kompiss med karaktärerna, bära deras problem, känna vad de känner. Att genom berättarkonsten och poesin glömma att vi befinner oss i en berättelse.«

Vad uppskattar eleverna mest med kreativt skrivande?

»I mina klasser läser eleverna varandras texter och det gör dem motiverade eftersom det är på riktigt. De vet att alla kommer att få lika mycket tid och uppmärksamhet. De blir peppade att skriva så slagkraftigt som möjligt.«

Några konkreta tips – hur arbetar du i klassrummet?

»För att lära sig behöver eleverna tid – lästid och skrivtid. Det är då man hoppas att rektorn inte spontanbesöker lektionen och ser eleverna stirra ut genom fönstret istället för att

Kevin Frato

skriva. Men det är då eleven tänker och planerar sin text. Jag ger dem också instruktioner: »Gör en flashback«, »korta meningar«, »långa meningar« eller »en vändning«. Jag förklarar de vanligaste berättarstrukturerna och ber eleverna komma på filmer som följer de mönstren. När de väl förstått strukturerna, triggas deras egna tankar igång.«

Vad tycker eleverna är svårast?

»Många säger att de inte har några idéer. Men nästan alltid, när jag sätter mig ner med dem, visar det sig att de har så många idéer att de inte kan välja.«

Hur hjälper du de elever som har svårt att komma i gång med skrivandet?

»De med högst betyg har ofta svårare att komma i gång – de vill ha en färdig mall. Då får de det. Jag hjälper dem att begränsa sig om det är det de behöver för att komma vidare.«●

Kevins 3 tips till lärare som vill arbeta med kreativt skrivande:

- 1 Var inte rädd.
- 2 Låt det ta tid! För att lära sig behöver eleverna både lästid och skrivtid.
- 3 Avgränsa uppgiften och ge färdiga mallar till elever som behöver det.

KEVIN FRATO

Kevin Frato är journalist och lärare i engelska, litteratur och kreativt skrivande. Han är författare till flera engelskläromedel, bland annat nya Echo.

Många vinster med *digitala* språkläromedel

Natur & Kulturs Digilär-serie finns för spanska, tyska, franska och italienska. Förläggaren Anna De Matos och produktionschefen Cecilia Lilja vet hur undervisningen kan lyftas med digitala språkläromedel.

Hur fungerar det att undervisa med ett digitalt språkläromedel?

Anna: »Har man inte undervisat heldigitalt tidigare kanske man tror att det skiljer sig jättemycket från att undervisa med en fysisk text- och övningsbok. Men alla våra språkläromedel i Digilär-serien innehåller texter och en stor variation av uppgifter. Det finns uppgifter som man kan arbeta med i helklass, på gruppnivå och enskilt. Den stora skillnaden är alla funktioner som underlättar lärarens planering, uppföljning och bedömning, och elevernas möjligheter att själva arbeta med språket och få direkt återkoppling.«

Hur kommer man i gång?

Cecilia: »Ett Digilär-läromedel har mycket innehåll och många funktioner. Det kan kännas överväldigande. Börja med innehållet, skapa en överblick men grotta inte ner dig i allt. Bestäm dig för något enskilt undervisningsmoment där du vill prova det digitala läromedlet. Titta i lärarhandledningen, finns det redan förslag på upplägg? Genom att arbeta med det digitala i liten skala får du kunskap om plattformen, och kan bygga vidare på det.«

Hur ser det ut med muntlig träning?

Cecilia: »Det finns många uppgifter i Digilär-läromedlen för att uppmuntra till muntlig interaktion. Genom ljudfilerna kan ni lyssna på målspråkstalare och öva uttal. Vi har också en funktion som gör att eleven kan spela in eget tal direkt i plattformen.«

Anna: »Den funktionen är verkligen bra! Läraren kan då gå tillbaka och lyssna på elevernas tal eller samtal och ge återkoppling i plattformen till de elever man inte hinner lyssna på under lektionstid. Eleverna kan också lyssna på gamla inspelningar och följa sin egen utveckling. Det är mycket uppskattat och leder till många skratt.«

Vilka är de största fördelarna med ett digitalt läromedel?

Cecilia: »Förutom allt det som redan nämnts är en stor fördel att vi kan publicera ändringar direkt när något blir föråldrat eller felaktigt.«

Anna: »Som lärare uppskattar man att ha allt samlat. Man behöver inga extra konton för ordtränning, för att spara elevarbeten, för att dela ut uppgifter och läxor, och så vidare. Eleverna kommer också åt allt hemifrån via vilken mobil, platta eller dator som helst. Det underlättar för de föräldrar som vill stötta sina barn hemma.«

Språkläromedel i Digilär-serien:

Cecilia Lilja och Anna De Matos

När du väljer Natur & Kultur bidrar du till något större.

Natur & Kultur är inte som andra bokförlag. Vi är en oberoende stiftelse som ska göra skillnad i samhället. Förutom att inspirera till läsande och lärande använder vi vårt överskott till att stärka röster i det demokratiska samtalet.

Läs mer om hur vi ger ordet till fler tillsammans med Svenska Pen, Expo, Höj Rösten Politiker-skola och många andra på nok.se

Hej författare

Vad är ett bra läromedel?

KATJA ROSELLI

Spansklärare på högstadiet och läromedelsförfattare. Skrivit *Dos semanas en julio*.

Vad är ett bra läromedel?

»Ett bra läromedel i moderna språk är tryckt och i bokform, gärna med nyttiga digitala tillbehör. Läromedlet ska ha en väl genomtänkt progression, ett innehåll som engagerar och en röd tråd som löper längs läsåret. Ett bra läromedel är extra viktigt i ett ämne som moderna språk, där man arbetar med många mindre moment som bygger på varandra som byggstenar.«

Hur använder du läromedel i din undervisning?

»Böckerna är basen i min undervisning, och jag kommer att arbeta med min läromedlesserie *Dos semanas en julio* där läsaren får följa med på en engagerande och spännande resa, en berättelse som löper längs hela läsåret. Berättelsen levandegörs i klassrummet med ljudelement, rekvisita, musik och smakupplevelser som jag hämtar från det vi läser. Och det jag vet med säkerhet sedan tidigare är detta: elever älskar det!«

LENA WENNBERG TROLLEBERG

Fransklärare och läromedelsförfattare. Skrivit *C'est génial !* och *Un été très cool*.

Vad är ett bra läromedel?

»Ett bra läromedel har texter som är intressanta för eleverna och många övningar som är både utmanande och omväxlande. Läromedlet bör också underlätta för eleverna att kunna arbeta självständigt, och förbereda dem väl för nästa steg.

Att ha tillgång till ett läromedel med ett stort antal varierande övningar och färdiga prov ger dessutom mig, som lärare, mer tid till att förbereda och efterarbeta mina lektioner.«

Hur använder du läromedel i din undervisning?

»Jag använder läromedlet som bas när jag lägger upp min planering. Att ha ett bra läromedel är en trygghet för eleverna. Det blir lättare att repetera och hänga med oavsett om man varit med på alla lektioner eller råkat bli sjuk och missat en del. Lärarhandledningen kan också ge mig tips och inspiration. Det är alltid lättare att vara kreativ som lärare om man får lite hjälp på vägen.«

FRIEDERIKE GERLACH

Tysklärare på gymnasiet och läromedelsförfattare. En av författarna till *Natürlich*.

Vad är ett bra läromedel?

»Ett bra läromedel för språkundervisning utgår från kommunikativa sammanhang och vardagsnära ämnen som ger eleverna mycket träning utifrån fraser som är lätta att anpassa efter olika situationer. Övningar för muntlig interaktion och hörförståelse har en central plats i läromedlet. Ett bra läromedel har både en tydlig progression och övningstyper som enkelt kan anpassas till elevernas förutsättningar. Innehållet är självklart det mest centrala, men ett läromedel jag själv vill jobba med ska också vara visuellt tilltalande.«

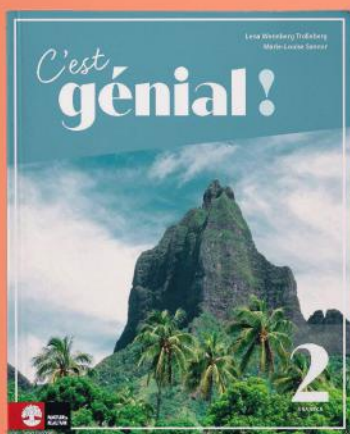
Hur använder du läromedel i din undervisning?

»Ett bra basläromedel som täcker in alla kunskapsområden och som har övningar för färdighetsträning blir ofta utgångspunkten för hur jag planerar min undervisning. Det är också viktigt med en genomtänkt lärarhandledning, färdiga prov och fylligt extramaterial. Med en bra lärarhandledning kan jag spara mycket tid vid förberedelserna, det är ju också lite av poängen med att arbeta utifrån ett läromedel.«

NATUR & KULTUR

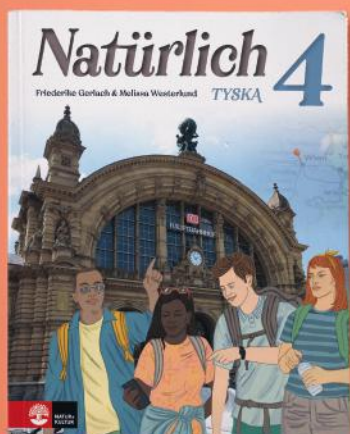
Nya basläromedel i moderna språk

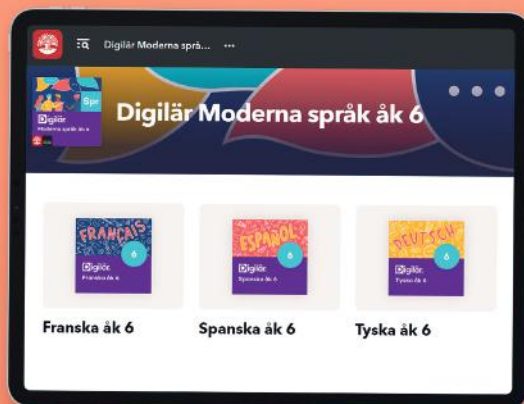
Franska för gymnasiet

Tyska för år 6-9

Tyska för gymnasiet

Franska, Spanska och Tyska för år 6

Läs mer på nok.se/modernasprak